

МОРФОЛОШКО-ФОНОЛОШКИ СТАТУС СУФИКСА -АК/-ЊАК/-ЈАК/-ЉАК НА ПРИМЕРУ ИМЕНИЧКИХ ЖАРГОНИЗАМА У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ²

Предмет овог рада је утврђивање статуса суфикса -ак, -јак, -њак, -љак у српском језику из морфолошко-фонолошког угла на примеру именичких жаргонизама чији је завршетак -(њ)ак. Циљ рада је давање одговора на следећа истраживачка питања: 1) Уз које творбене основе се јављају суфикси -ак, -јак, -њак, -љак, те каква је дистрибуција суфикса имајући у виду крајњи сугласник основа уз које се јављају?; 2) Да ли су поменути суфикси међусобно равноправни и како најпрецизније анализирати изведенице на -(њ)ак?; 3) Да ли се и како одредити за једну творбену анализу и онда када је фонолошки подједнако могуће додати више суфикса на исту основу? Прво, размотрени су творбено недвосмислени примери, а у осталим случајевима, у складу са мотивацијом, узете су у обзир све фонолошке могућности – случајеви сценарија са фаворизованим суфиксом -ак, -јак, -њак и -љак. Закључујемо да сва четири суфикса постоје у српском језику, само се неки чешће јављају (-ак, -њак/-јак), а неки ређе (-љак), што при творби нових речи може водити доминацији само -ак и -њак будући да је њ врло често видљиво у површинској структури посматраних именица, а -јак изузетно ретко (у стандардном српском јавља се у малобројним недвосмисленим примерима попут *џросјак*: редукована глаголска основа *џрос-* и -јак). Када је фонолошки подједнако могуће више суфикса, односно у примерима са основом на *ј* (попут *муријак*: -ак/-јак), *л* (*џојљак*: -јак/-љак), *љ* (*дивљак*: -ак/-јак/љак), *н* (*савремењак*: -јак/-њак), *њ* (*мајтерњак*: -ак/-јак/-њак), сматрамо да у творбеној анализи треба паралелно наводити све могуће суфиксе. Процесом универб(из)ације, који је чест у творби жаргонизама, објашњавамо доминантност придевских основа међу анализираним жаргонизмима на -(њ)ак (70,94%).

Кључне речи: *завршетак* -(њ)ак, *жаргонске именице*, *творба речи*, *суфиксација*, *жаргон*, *урбани говор*.

¹ aleksandra.janic@filfak.ni.ac.rs

² Припремљено у оквиру пројекта МПНТР Републике Србије *Одрживост и идентитет Срба и националних мањина у пограничним околностима источне и југоисточне Србије* (179013) и интерног пројекта Департмана за српски језик Филозофског факултета у Нишу *Српски језик некад и сад: лингвистичка истраживања* (360/1-16-10-01).

1. Увод

Утврђивање статуса суфикса *-ак*, *-јак*, *-њак*, *-љак* у српском језику из морфолошко-фонолошког угла на примеру жаргонских именица са завршетком *-(њ)ак* предмет је овог рада. Циљ рада је да 1) проверимо уз које основе се јављају суфикси *-ак*, *-јак*, *-њак*, *-љак*, односно каква им је дистрибуција с обзиром на крај творбених основа уз које се јављају; 2) утврдимо да ли су поменути суфикси међусобно равноправни и како најпрецизније творбено анализирати изведенице на *-(њ)ак*; 3) образложимо предлог решења за творбену анализу примера у којима је фонолошки подједнако могуће додати више суфикса на исту основу.

У српском језику (раније српскохрватском) није разрешено питање постојања суфикса *-јак*. С једне стране, поједини лингвисти нису сагласни са издвајањем *-јак* као суфикса (нпр. СТАКИЋ 1988; 1997; БАРИЋ И ДР. 2005; БУГАРСКИ 2006), а с друге стране су аутори који *-јак* и сличне форманте са *ј* убрајају у суфиксе (нпр. СТЕВАНОВИЋ 1981; БАБИЋ 1986; ЂОРИЋ 1998; КЛАЈН 2003; МРАЗОВИЋ–ВУКАДИНОВИЋ 2009; ЈАНИЋ 2018). Имајући наведено у виду, анализу статуса суфикса *-ак*, *-јак*, *-њак*, *-љак* сматрамо потребном за српску дериватологију, посебно јер се ради о фреквентном типу творбе у српском, што се види и у грађи из стандардног српског језика, која је до сада превасходно била предмет анализе, и међу жаргонизмима са различитим значењима.³

Жаргонизми су циљано изабрани за грађу будући да су у жаргону творбени процеси врло активни, што је видљиво и у групи именица на *-(њ)ак*. Конкретније, грађа коју анализирамо у раду обухвата жаргонске именице изведене суфиксом *-ак/-јак/-њак/-љак* и ексцерпирана је из БУГАРСКИ 2006, те допуњена примерима из жаргонских речника АНДРИЋ 1976; ГЕРЗИЋ–ГЕРЗИЋ 2002; ИМАМИ 2007; ГЕРЗИЋ 2012; МАРКОВИЋ–ТРАЈКОВИЋ 2018.

У ексцерпираној грађи су укупно биле 294⁴ изведене, творбено транспарентне именице на *-(њ)ак*, с тим што смо их анализирали 265 будући да су предмет анализе суфикси *-ак*, *-јак*, *-љак*, *-њак*, односно те фонолошке варијанте суфикса код именица на *-ак*. Наиме, из детаљније анализе искључили смо примере са сложеним суфиксима, попут *-ањак*

³ Семантички аспект је свакако важан при мотивисању примера због одређивања творбених основа, али грађу не делимо у семантичке подгрупе на примере са *-ак₁*, *-ак₂* и сл., већ се усредсређујемо на фонолошке суфиксалне реализације *-ак*, *-јак*, *-њак*, *-љак* и посматрамо њихов статус и однос.

⁴ Овај број примера не сматрамо коначним будући да је за жаргон карактеристично да у њему стално настају нови примери, а многи и излазе из употребе. Да бисмо квантитативно показали морфолошко-фонолошке тенденције у процесу творбе, грађу смо за потребе рада ограничили на ексцерпиране примере.

(*йувања⁵*, *йршања⁵*); -ења⁵ (*аџашења⁵*, *вилења⁵*, *дрвења⁵*, *живчења⁵*, *јушрења⁵*, *њушења⁵*, *йичења⁵*, *йрисшења⁵*, *црквења⁵*, *цршења⁵*); -иња⁵ (*бабиња⁵*, *Голиња⁵*, *кариња⁵*, *курвиња⁵*); -овња⁵ (*жировња⁵*); -оша⁵ (*крњоша⁵*); -уља⁵ (*висуља⁵*, *дизуља⁵*, *йорбуља⁵*), као и примере *Глазбења⁵*, *Квайшерња⁵*, *Лисња⁵*, *йромицбења⁵*, који нису карактеристични за српско говорно подручје, те јекавски пример *мјесечња⁵*, који постоји у анализираној екавској варијанти *месечња⁵*.

Да бисмо избегли понављање примера које анализирамо, наводимо их у делу у којем жаргонизме разврставамо према завршном сугласнику из основе ради тумачења свих могућих суфикса.

Структура рада је следећа: у одељку 2 дајемо теоријске основе о суфиксима -ак, -јак, -ња⁵, -ља⁵, у одељку 3 мотивишемо анализиране жаргонске именице, делимо их према врсти основе, осврћући се на могуће примере вишеструке мотивације и решавајући их семантичким критеријумом. У одељку 4 издвојени су и анализирани творбено недвосмислени примери и они код којих је, због фонолошких карактеристика крајњег сугласника основе, фонолошки подједнако могуће додати више суфикса (нпр. *муријак*: *муриј-* + -ак или *муриј-* + -јак). Од пододељка 4.1. до 4.4. бавимо се фаворизованим сценаријима посебно за сваки од четири суфикса (-ак, -јак, -ња⁵, -ља⁵), при чему су у табелама крајњи сугласници из основе разврстани према начину и месту изговора, што доприноси доношењу прецизних закључака о статусу форманата -ак, -јак, -ња⁵, -ља⁵. Пети одељак доноси обједињене закључке рада.

2. Теоријски основи

Говорећи о односу синтагматске номинације и творбе речи с обзиром на језичку економију у разговорном и професионалном говору, Б. Ђорић (1998: 29) скреће пажњу на процес универб(из)ације, под којим подразумева „творбени поступак помоћу којег се вишечлане синтаксичке конструкције трансформишу у једну реч без промене у значењу”. За илустративне примере Ђорић даје лексеме попут *љубић* „љубавни роман”, *нуклеарка* „нуклеарна електрана”, *неонка* „неонска цев”. Што се тиче самог творбеног типа поменутих примера, наглашавамо да Ђорић (1991: 331) као најфреквентнији издваја онај са окрњеном⁶ основом

⁵ Изоловано гледано, овај пример могао би се тумачити целом глаголском основом (што би био изузетак и једини пример основе на -а међу анализираним) и суфиксом -ња⁵, али већ пример *йршања⁵*, који није мотивисан глаголом пете Стевановићеве врсте, показује да се ради о сложеном суфиксу -ања⁵.

⁶ Према Клајновој (2003: 14) терминологији, будући да код скраћивања творбених основа разликује окрњене/скраћене/крње и редукване основе, наведени примери

придева на *-ни*, па тек онда са основом на *-ски*. Напомињемо да ћемо творбене типове жаргонских именица на *-(њ)ак* посматрати детаљније при творбено-семантичкој анализи наше грађе.

О статусу суфикса *-јак* подељена су мишљења. С једне стране, аутори попут М. Стакића (1985; 1997) нису сагласни, из етимолошких разлога, са постојањем суфикса *-јак* и сличних варијаната суфикса са *ј*, попут *-јив* (али ипак издваја моциони суфикс *-ја*, те суфикс *-ји* и *-јанин*). Стакићу придружујемо Еугенију Барић и групу аутора (2005), који говоре само о суфиксу *-ак*, али су свесни јотовања, те Бугарског (2006), који не даје конкретне разлоге за неиздвајање *-јак* као суфикса.

Питање очигледних и неспорних гласовних промена на морфемским шавовима Стакић (1997: 15) објашњава „аналогским уопштавањем деривационе основе у одређеним семантичким категоријама”, односно помиње могућност „механичког преношења алтернација из семантички сродних творбених типова у којима су се развиле фонетским путем”. Чак и примере творбених основа на *н* са оствареним јотовањем у изведеници Стакић (1988: 202) не види као довољан аргумент за издвајање *-јак* као суфикса, те наводи да „треба имати у виду и аналогски утицај изведеница са придевима на *-њи* у основи: *бадњак* (*бадњи*), *задњак* (*задњи*) [...]”. Када је из ових и сличних примера у језичком осећању постао развијен осећај за алтернације *н-њ* и *л-љ*, оне су уопштене у свим изведеницама тога деривационог типа”. Перинтеграцију Стакић (1987: 177) сматра суштином словенске деривације, објашњавајући притом њен значај: „нови деривациони однос до којег долази услед унутрашњег семантичког богаћења изведених речи и перинтеграција – поновна морфемска подела изведеница – чине суштину словенске именске деривације”. Ипак, перинтеграцијом не објашњава суфиксе попут *-јак*.

С друге стране налазе се аутори који експлицитно или имплицитно формант *-јак* сматрају суфиксом (или варијантом суфикса *-ак*): СТЕВАНОВИЋ 1981; БАБИЋ 1986; ЋОРИЋ 1998; КЛАЈН 2003; СИЛИЋ–ПРАЊКОВИЋ 2005; МРАЗОВИЋ–ВУКАДИНОВИЋ 2009; ЈАНИЋ 2018. Б. Ћорић (1998: 31) напоредо са суфиксом *-њак* помиње и суфикс *-јак*. Као аргумент за постојање суфикса *-јак* С. Бабић (1986: 87–88) види примере попут *јросјак* и *вучјак*, при чему сматрамо да је први пример адекватнији, јер се други може довести у везу са присвојним придевом *вучји*. Именице на *-њак* са придевском основом (нпр. *бакрењак*) творбено образлаже суфиксом *-јак*, с чиме нисмо у потпуности сагласни, будући да

универбизованих именица добијени су од *редуковане* придевске основе придева на *-ни* и *-ски* када је скраћивање на морфемској граници. На пример, *редукована* придевска основа *неон-* (од *неонски*) и суфикс *-ка*. У примерима попут *јерверзњак* „перверзни човек”, творбено гледано, ради се о пуној придевској основи (дакле, поклапа се с граматичком основом) *јерверзн-* и суфиксу *-јак/-њак*, о чему ће детаљније бити речи у наставку рада.

је фонолошки подједнако могуће да је и у том случају суфикс *-њак*. Када се примери попут *сировњак*, *свећњак* мотивишу придевом/именицом чији завршетак није *н*, творбenu границу ставља пре *њ*, дакле, убраја их у изведенице са суфиксом *-њак* – с чиме смо сагласни. Наглашавамо да се Б. Ђорић (1998: 32) код примера са основом на *н* не опредељује за суфикс *-јак* или *-њак*, већ их увек оба наводи, уз следеће примере: *џруињак*, *културњак*, *лажњак*, *йерверзњак*, *йозоришњак*, *йоловњак*, *слободњак*, *шерейњак*.

3. Процес мотивације жаргонских именица на *-(њ)ак* и њихове творбене основе

При анализи жаргонских именица водимо се семантичким критеријумом, односно доводимо у везу значење мотивне и мотивисане речи, али притом имамо у виду и облички критеријум (о односу врсте речи и структуре деривационе основе именица у процесу мотивације в. СТАКИЋ 1998; ЂОРИЋ 2008; ШТАСНИ 2010; ПЕТРОВИЋ–ГУДУРИЋ 2010).

Ради прецизне творбене анализе жаргонских именица, сва значења проверавали смо у скорашњим истраживањима и речницима из којих је грађа ексцерпирана (в. Изворе) и због обимности нећемо их наводити за сваки пример.

Поделу према категоријалној припадности мотивних речи, које обухватају придеве, именице, бројеве, глаголе и прилоге, наводимо да бисмо поставили јасну границу између краја творбене основе и суфикса. У неколико случајева у основи је предлошко-падежна конструкција, што смо такође издвојили. Да не бисмо понављали све анализирани примере, којих је 265 и које у наредном одељку разврставамо према крајњем сугласнику из основе, те да бисмо се детаљније посветили анализи, у наставку наводимо укупан број именица са бројевном, именичком, придевском, глаголском, прилошком, сложеном основом, уз по 10 примера (тамо где их има толико).

Бројевна основа (10): *десеџак*, *друџак*, *йеџак*, *йрвак*, *осмак*, *седмак*, *џрисџињак*, *фрсџињак*, *четвртињак*, *шестџак*.

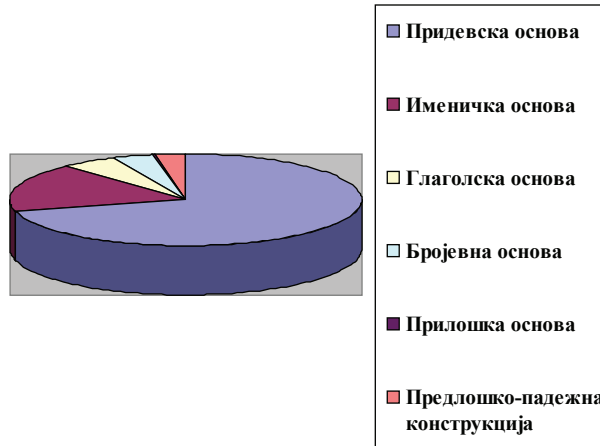
Глаголска основа (15): *дељак*, *добџињак*, *дробњак*, *йиџак*, *йљувак*, *йрилеџак*, *стирадњак*, *шандрчак*, *џрчак*, *шевак* итд.

Именичка основа (52): *бедак*, *бомбак*, *џаборњак*, *дубињак*, *земљак*, *зорњак*, *колењак*, *машњак*, *муријак*, *лейџирињак* итд.

Придевска основа (183): *бежичњак*, *безвезњак*, *бесџилаџињак*, *брачњак*, *бувљак*, *везњак*, *вечерњак*, *вешџињак*, *вунењак*, *џоџивњак* итд.

Прилошка основа (1): *йољак*.

Предлошко-падежна конструкција у основи (7): *дојатњак*, *дојичњак*, *најичак*, *најрстјак*, *најшичњак*, *низбрџак*, *узбрџак*.

Графикон 1: Врсте творбених основа код жаргонских изведеница на *-(њ)ак*

Графикон 1 показује тенденцију да се жаргонске именице на *-(њ)ак* мотивишу придевом (70,94%). Следе именичке (16,98%), глаголске (5,28%), бројевне (3,77%), прилошке основе (0,38%), а предлошко-падежне конструкције су у основи анализираних именичких жаргонизама у 2,64% случајева.

Према обличком критеријуму, код именица попут *безбедњак* имамо две могуће мотивације: 1) од придева *безбедан*, односно од придевске основе *безбедн-* и суфикса *-јак* или *-њак*; 2) од редуковане именичке *безбедн-* (од именице *безбедности*) и суфикса *-јак* или *-њак*. Ипак, семантички критеријум упућује на другу могућност, будући да је значење именице *безбедњак* „припадник државне безбедности”.

Некада и Клајн (2003: 32, 35) исту изведеницу, рецимо *шравњак*, мотивише двама основама, стога двама суфиксима. Међутим, на основу семантичког критеријума (значења „површина обложена травом”) и мање уобичајеног придева *шравни* у односу на *шравнаш* (уобичајенији је spoj *шравнаша површина* него *шравна површина*⁷), предност дајемо именичкој основи *шрав-* и суфиксу *-њак*. У контексту издвајања морфемске границе између творбене основе и суфикса, издвајамо коментар С. Бабића (1986: 158) о одређивању морфемске границе код основа које се завршавају на *n* и суфикса који почињу на *n*: „Та nedovoljna određenost proizlazi odatle što pridjevi sa n-sufiksima imaju veoma široko (opće) značenje, što to imaju izvedenice sa *-ica* i što se često isto značenje može različito opisati”.

⁷ Резултати Гугл претраге спроведене 7. 7. 2019. потврђују ову тврдњу: синтагма *шравнаша површина* (48.900) фреквентнија је 25 пута од синтагме *шравна површина* (1900).

Редукована основа постоји у анализираним жаргонизмима попут *кришћенак* (од мотивне именице *кришћеница*), *железнак* „железничка станица”, *зимњак* „зимска јакна”, *Падињак* „Падинска скела”, *йољак*₁ (односи се на *йољске* производе), *робњак* „робна кућа”, *личњак* „лична карта”, *усњак* „усна хармоника”. Већ се при настанку наведених жаргонских именица види тенденција ка универб(из)ацији, при чему се именичка синтагма своди на (редуковану) придевску основу и суфикс *-јак/-њак/-ак/-љак*. У примерима попут *сомошњак*, могућа је мотивација именицом *сомош* (јакна од сомота) и придевом *сомошски* (универбизација од *сомошска јакна*). У оваквим случајевима определили смо се за придевску основу с обзиром на то да је значење код оваквих изведеница увек могуће исказати употребом придева, а потенцијалне синонимне падежне конструкције са именицом нису увек могуће нити уобичајене (уп. *зимњак* „зимска јакна” = јакна за зиму; али: *железнак* „железничка станица” = ?станица железнице; *Падињак* „Падинска скела” = ??скела падине; *школњак* „школски програм” = ?програм школе; *сјоршњак* само „спортски центар” или „спортски аутомобил”).

Од страних основа јављају се придевске *сјушид-*, *јорн-*, *мин-* (од префиксоида *мини-*, који се осамостаљује као непроменљиви придев), *мешил-*, страна бројевна *фрси-*: *сјушидњак*, *мињак*, *мешиљак*, *фрсијак*.

4. Расподела крајњег сугласника основе и (свих могућих) суфикса

Да бисмо касније могли доћи до прецизних закључака о статусу суфикса *-ак*, *-јак*, *-љак*, *-њак*, у овом одељку анализирану грађу разврставамо према крају творбене основе, уз навођење свих фонолошки могућих суфикса уз сваку од основа издвојених према формално-семантичком критеријуму:

4 основе на б (3 *-ак*, 1 *-њак*): *бомбак*, *дробњак*, *шорбак*, *џабак*.

12 основа на в (8 *-ак*, 4 *-њак*): *курвак*, *левак*, *Мишировњак*, *мршвак*, *Новак*, *йљувак*, *йрвак*, *сировњак*, *сувак*, *суровњак*, *Таковњак*, *шевак*.

1 основа на ѓ (1 *-ак*): *друџак*.

8 основа на д (4 *-ак*, 1 *-јак*, 3 *-њак*): *бедак*, *ладњак*, *лудак*, *низбрдак*, *рођак*, *сјирадњак*, *сјушидњак*, *узбрдак*.

2 основе на з (1 *-ак*, 1 *-њак*): *брзак*, *срезњак*.

2 основе на ј (2 *[-ак]/[-јак]*): *муријак*, *сјиројак*.

3 основе на к, од чега к двапут прелази у ч (1 *[-ак]/[-јак]*, 2 *-њак*): *млечњак*, *шандрчак*, *шурбофолкњак*.

13 основа на л (1 *-ак*, 3 *-њак*, 9 *[-љак]/[-јак]*): *Гољак*, *дебелјак*, *дељак*, *дуљак*, *мешиљак*, *округљак*, *йољак*₂, *салњак*, *сељак*, *шојлак*, *шојлак*, *цивилњак*, *школњак*.

7 основа на љ (7 [-ак]/[-јак]/[-љак]): бувља_к, дивља_к, земља_к, њоља_к,
чернобиља_к, шиља_к, шуиља_к.

7 основа на м (4 -ак, 3 -ња_к): айџомња_к, зимња_к, осма_к, седма_к, чи-
зма_к, шума_к, шумања_к.

147 основа на н (147 [-јак]/[-ња_к]): бедња_к, бежичња_к, безбедња_к,
безвезња_к, бесјилаиња_к, бисерња_к, брачња_к, ваздушиња_к, ваиџре-
ња_к, везња_к, врња_к, вунења_к, ѓадња_к, ѓвоздења_к, ѓлавња_к, ѓоџи-
вња_к, ѓруиња_к, ѓумења_к, дволичња_к, двособња_к, девизња_к, дешња_к,
дневња_к, дрвења_к, друиџивења_к, дубиња_к, духовња_к, душевња_к,
елекџиричња_к, есиџрадња_к, железња_к, забавња_к, Заџадња_к, зџлобња_к,
здравџивења_к, Зеленења_к, злаиња_к, исџражња_к, јавња_к, желења_к,
Јужња_к, кварња_к, кожња_к, колења_к, концерџиња_к, крзнења_к,
кружња_к, круиња_к, криџиџења_к, куџиџурња_к, куиња_к, лажња_к, ле-
дења_к, ликовња_к, лимења_к, личња_к, луксузња_к, мајмуња_к, масња_к,
маџичња_к, маџорња_к, машиња_к, међународња_к, месечња_к, ми-
нуџиња_к, миња_к, мировња_к, млазња_к, мобилња_к, модерња_к, модња_к,
моџорња_к, мрачња_к, насловња_к, надобудња_к, наивња_к, народња_к,
независња_к, несреџиња_к, нормалња_к, ноиња_к, обеџења_к, обичња_к,
обрезња_к, оџромња_к, озбиџња_к, оклоиња_к, оџрезња_к, основња_к, оџ-
качења_к, оџровња_к, очња_к, Падиња_к, џерверзња_к, џисмења_к, џлас-
џичња_к, џозориџиња_к, џокорња_к, џоловња_к, џоџравња_к, џорња_к,
џословња_к, џохоџиња_к, џоџиџења_к, џресџуиња_к, џриваџиња_к, џри-
родња_к, џродужња_к, равња_к, редовња_к, робња_к, ручња_к, савезња_к,
савремена_к, свадбења_к, свилења_к, сиџиња_к, слободња_к, Сложњаџи,
службења_к, сморења_к, смрџиња_к, собња_к, срамоџиња_к, сиџаклења_к,
сиџамбења_к, сиџоџиџиња_к, сиџруковња_к, Сиџудења_к, џамња_к, џоале-
џиња_к, џрбуџиња_к, џржња_к, џрокрилња_к, џрособња_к, умерења_к,
уџорња_к, условња_к, усмења_к, усмерења_к, усња_к, учења_к, фиксња_к,
фиња_к, хиџиња_к, црвења_к, црња_к, џеџиња_к.

13 основа на њ (13 [-ак]/[-јак]/[-ња_к]): брња_к, вечерња_к, ѓодиџиња_к,
ѓорња_к, задња_к, крња_к, маџерња_к, осмоѓодиџиња_к, џредња_к, свиња_к,
средња_к, цвоња_к, целовечерња_к.

6 основа на џ (6 -ак): џиџа_к, џрилеџа_к, слеџа_к, Срџа_к, џуџа_к, шуџа_к.

4 основе на р (1 -ак, 3 -ња_к): ѓаборња_к, зорња_к, леџиџирња_к, оџиџира_к.

2 основе на с (1 -ак, 1 -ња_к): џлесња_к, сиса_к.

23 основе на џи (12 -ак, 1 -ја_к⁸, 10 -ња_к): веџиџа_к, деџеџа_к, добиџиџа_к,
доџаџиџа_к, жуџа_к, камаџиџа_к, муфџа_к, најрсиџа_к, џеџа_к, џлиџа_к,
џросџа_к, сомоџиџа_к, сиџориџиџа_к, џаџиџа_к⁹, џаџиџиџа_к, џереџиџа_к,

⁸ Пример са -ја_к (џлиџа_к) могао би се облички тумачити и основном компаратива џлиџи-, али из семантичких разлога одлучујемо се за основу на џи.

⁹ Од џаџиџи.

ѿириѿињак, ѿриѿињак, ѿрињак, фрѿињак, четвртњак, чиѿињак, шеѿињак.

Основа на *ћ* (-ак): *ѿињак.*

Основа на *х* (-њак): *ѿлехњак.*

Основа на *ц* које прелази у *ч* (-њак): *крѿичњак.*

5 основа на *ц* (2 -ак, 3 -њак): *доѿичњак, најѿичак, најѿиичњак, ѿичњак, ѿрчак.*

3 основе на *ш* (2 -ак, 1 -љак): *ѿешак, сушак, шушљак.*

Више фонолошких могућности за суфиксе дају основе са алвеоларним сонантима *л* (-јак и -љак) и *н* (-јак, -њак), те предњонепчаним сонантима *ј* (-ак, -јак), *љ* (-ак, -јак, -љак), *њ* (-ак, -јак, -њак). Бројеви двосмислених примера дати су у угластим заградама, а детаљније ћемо их коментарисати фаворизујући сваки од суфикса -ак, -јак, -њак, -љак уз крајње сугласнике основе посматране по месту и начину изговора (в. табеле 1–8). Ради лакшег међусобног поређења, у табелама су дати и нормализовани¹⁰ бројеви (број јављања конкретне подгрупе примера подељен са бројем представника целе групе).

Најпре треба прокоментарисати творбено недвосмислене примере с обзиром на поделу по начину изговора крајњег сугласника из основе. Код основа на праскаве сугласнике, у 57% случајева суфикс је -ак, у 36% случајева суфикс је -њак. Код сонаната, сливених и струјних сугласника на крају основе уједначен је број примера са суфиксом -ак и -њак, редом 14:13, 3:4, 4:3. Код крајњих струјних сугласника само је један недвосмислен пример са -љак, а код праскавих су два недвосмислена примера са -јак, које јотује основу.

Што се тиче поделе по месту изговора, код уснених сугласника на крају творбене основе већа је тенденција ка суфиксу -ак (72%) у односу на -њак (28%). Међу недвосмисленим примерима задњонепчаних сугласника су само 1 пример са -ак и 3 примера са -њак, док су са предњонепчаним сугласницима на крају основе чешћи примери са -ак (5), него са -њак (3) и -љак (1). Код алвеоларних сугласника на крају основе постоји већа тенденција ка -њак уместо ка -ак (3:1), док је уз зубне сугласнике уједначен однос -ак и -њак (9:8). Будући да се ради о малим бројевима, прецизнији закључци могу се навести тек кад се у одељцима од 4.1. до 4.4. узму у обзир сви примери у свим сценаријима – посебно са фаворизованим -ак, -јак, -њак и -љак.

4.1. Сценарио са фаворизованим -ак

При коментарисању фаворизованог -ак посебну пажњу обраћамо на основе на *ј, љ, њ*, те на *к* које прелази у *ч*¹¹ (в. табеле 1 и 2). Творбено двосмислени

¹⁰ Нормализовани бројеви су децимални бројеви у табелама написани између две косе црте и 100 пута су мањи од броја процената конкретне подгрупе.

¹¹ *К* може прећи у *ч* палатализацијом и јотовањем.

примери фаворизовани у смеру *-ак* показују бројчану доминантност само уз предњонепчане сугласнике (87%), док је уз сонанте, упркос фаворизованости, тај проценат 17%. Осим уз предњонепчане сугласнике, суфикс *-ак* доминира уз уснене (72%), те уз праскаве (60%). Уз зубне је приближан проценат за *-ак* (50%) и *-њак* (44%). Иако се види примарност суфикса *-ак*, у неким случајевима би ипак *-њак* или *-јак* могли доминирати с обзиром на њихов однос (сливени, сонанти, задњонепчани, алвеоларни).

Крајњи сугласник из основе према начину изговора	-ак	-јак	-њак	-љак
Праскави: б-4, г-1, д-8, к-3, п-6, т-23 Ук. 45 /0,17/	б-3, г-1, д-4, к-1, п-6, т-12 Ук. 27 /0,6/	д-1, т-1 Ук. 2 /0,04/	б-1, д-3, к-2, т-10 Ук. 16 /0,36/	
Струјни: з-2, с-2, х-1, ш-3 Ук. 8 /0,03/	з-1, с-1, ш-2 Ук. 4 /0,5/		з-1, с-1, х-1 Ук. 3 /0,375/	ш-1 Ук. 1 /0,125/
Сливени: ћ-1, ч-5, ц-1 Ук. 7 /0,03/	ћ-1, ч-2 Ук. 3 /0,43/		ц-1, ч-3 Ук. 4 /0,57/	
Сонанти: в-12, ј-2, л-13, њ-7, м-7, н-147, њ-13, р-6 Ук. 207 /0,78/	в-8, ј-2, л-1, њ-7, м-4, њ-13, р-1 Ук. 36 /0,17/	л-[9], н-[147] Ук. 0-156 /0-0,75/	в-4, л-3, м-3, н-[147], р-3 Ук. 13-160 /0,06-0,77/	л-[9] Ук. 0-9 /0-0,04/

Табела 1: Расподела сугласника с краја основе према начину изговора, фаворизовано *-ак*

Крајњи сугласник из основе према месту изговора	-ак	-јак	-њак	-љак
Уснени: б-4, в-12, м-7, п-6 Ук. 29 /0,11/	б-3, в-8, м-4, п-6 Ук. 21 /0,72/		б-1, в-4, м-3 Ук. 8 /0,28/	
Задњонепчани: г-1, к-3, х-1 Ук. 5 /0,02/	г-1, к-1 Ук. 2 /0,4/		к-2, х-1 Ук. 3 /0,6/	
Предњонепчани: ј-2, њ-7, њ-13, ћ-1, ч-5, ш-3 Ук. 31 /0,12/	ј-2, њ-7, њ-13, ћ-1, ч-2, ш-2 Ук. 27 /0,87/		ч-3 Ук. 3 /0,1/	ш-1 Ук. 1 /0,03/

Алвеоларни: л-13, н-147, р-4 Ук. 164 /0,62/	л-1, р-1 Ук. 2 /0,01/	л-[9], н-[147] Ук. 0-156 /0-0,95/	л-3, н-[147], р-3 Ук. 6-153 /0,04- 0,93/	л-[9] Ук. 0-9 /0-0,05/
Зубни: д-8, з-2, с-2, т-23, ц-1 Ук. 36 /0,14/	д-4, з-1, с-1, т-12 Ук. 18 /0,5/	д-1, т-1 Ук. 2 /0,06/	д-3, з-1, с-1, т-10, ц-1 Ук. 16 /0,44/	

Табела 2: Расподела сугласника с краја основе према месту изговора, фаворизовано -ак

4.2. Сценарио са фаворизованим -њак

При фаворизовању -њак посебно су важне основе на *ни* и *њ* (в. табеле 3 и 4). Суфикс -њак доминира уз алвеоларне (93%) и сонанте (84%), те уз задњонепчане (60%), као и уз сливене (57%). Наведено упућује на осамостаљеност -њак, добијеног од историјски примарног -ак. Уз зубне, струјне и уснене сугласнике је -ак чешће од -њак, што упућује на примарност -ак.

Крајњи сугласник из основе према начину изговора	-ак	-јак	-њак	-љак
Праскави: б-4, г-1, д-8, к-3, п-6, т-23 Ук. 45 /0,17/	б-3, г-1, д-4, к- [1], п-6, т-12 Ук. 26-27 /0,57- 0,6/	д-1, к-[1], т-1 Ук. 2-3 /0,04-0,07/	б-1, д-3, к-2, т-10 Ук. 16 /0,36/	
Струјни: з-2, с-2, х-1, ш-3 Ук. 8 /0,03/	з-1, с-1, ш-2 Ук. 4 /0,5/		з-1, с-1, х-1 Ук. 3 /0,375/	ш-1 Ук. 1 /0,125/
Сливени: ћ-1, ч-5, ц-1 Ук. 7 /0,03/	ћ-1, ч-2 Ук. 3 /0,43/		ц-1, ч-3 Ук. 4 /0,57/	
Сонанти: в-12, ј-2, л-13, њ-7, м-7, н-147, њ-13, р-6 Ук. 207 /0,78/	в-8, ј-[2], л-1, њ- [7], м-4, р-1 Ук. 14-23 /0,07- 0,11/	ј-[2], л-[9], њ-[7] Ук. 0-18 /0-0,09/	в-4, л-3, м-3, н-147, њ-13, р-3 Ук. 173 /0,84/	л-[9], њ-[7] Ук. 0-16 /0,08/

Табела 3: Расподела сугласника с краја основе према начину изговора, фаворизовано -њак

Крајњи сугласник из основе према месту изговора	-ак	-јак	-њак	-љак
Уснени: б-4, в-12, м-7, п-6 Ук. 29 /0,11/	б-3, в-8, м-4, п-6 Ук. 21 /0,72/		б-1, в-4, м-3 Ук. 8 /0,28/	
Задњонепчани: г-1, к-3, х-1 Ук. 5 /0,02/	г-1, к-[1] Ук. 1-2 /0,2-0,4/	к-[1] Ук. 0-1 /0-0,2/	к-2, х-1 Ук. 3 /0,6/	
Предњонепчани: ј-2, љ-7, њ-13, ћ-1, ч-5, ш-3 Ук. 31 /0,12/	ј-[2], љ-[7], ћ-1, ч-2, ш-2 Ук. 5-14 /0,16-0,45/	ј-[2], љ-[7] Ук. 0-9 /0-0,29/	њ-12, ч-3 Ук. 15 /0,52/	љ-[7], ш-1 Ук. 1-8 /0,03-0,26/
Алвеоларни: л-13, н-147, р-4 Ук. 164 /0,62/	л-1, р-1 Ук. 2 /0,01/	л-[9] Ук. 0-9 /0-0,05/	л-3, н-147, р-3 Ук. 153 /0,93/	л-[9] Ук. 0-9 /0-0,05/
Зубни: д-8, з-2, с-2, т-23, ц-1 Ук. 36 /0,14/	д-4, з-1, с-1, т-12 Ук. 18 /0,5/	д-1, т-1 Ук. 2 /0,06/	д-3, з-1, с-1, т-10, ц-1 Ук. 16 /0,44/	

Табела 4: Расподела сугласника с краја основе према месту изговора, фаворизовано -њак

4.3. Сценарио са фаворизованим -јак

Чак и када је фаворизовано -јак, доминира само у случајевима сонаната на крају основе (86%, док је са -ак 7% и са -њак 6%), и то због многобројних јотованих основа на *н*, на *ђ* (*рођак*), *ѿ* (*ѿлићак*), потенцијално јотоване на *к* (*шандрчак*), те оних на *ј*, *л*, *љ*, *њ*, уз које је -јак фонолошки могуће. Тако је код предњонепчаних (71%) и алвеоларних (59%) доминантно -јак, првенствено због поменутих сонаната (в. табеле 5 и 6). То значи да *ј* из палаталног суфикса -јак тежи томе да палатализује основу, али се ипак не јавља на површинској структури међу анализираним жаргонским именицама. Ипак, на основу примера попут *мужјак*, *ѿросјак* из стандардног српског језика, формант -јак сматрамо суфиксом и сматрамо да га треба узети у обзир у творбеној анализи, макар паралелно са -њак, -ак и -љак.

Крајњи сугласник из основе према начину изговора	-ак	-јак	-њак	-љак
Праскави: б-4, г-1, д-8, к-3, п-6, т-23 Ук. 45 /0,17/	б-3, г-1, д-4, п-6, т-12 Ук. 26 /0,57/	д-1, к-1, т-1 Ук. 3 /0,07/	б-1, д-3, к-2, т-10 Ук. 16 /0,36/	

Струјни: з-2, с-2, х-1, ш-3 Ук. 8 /0,03/	з-1, с-1, ш-2 Ук. 4 /0,5/		з-1, с-1, х-1 Ук. 3 /0,375/	ш-1 Ук. 1 /0,125/
Сливени: ħ-1, ч-5, ц-1 Ук. 7 /0,03/	ħ-1, ч-2 Ук. 3 /0,43/		ц-1, ч-3 Ук. 4 /0,57/	
Сонанти: в-12, ј-2, л-13, љ-7, м-7, н-147, њ-13, р-6 Ук. 207 /0,78/	в-8, л-1, м-4, р-1 Ук. 14 /0,07/	ј-2, л-9, љ-7, н-147, њ-13 Ук. 178 /0,86/	в-4, л-3, м-3, р-3 Ук. 13 /0,06/	

Табела 5: Расподела сугласника с краја основе према начину изговора, фаворизовано -јак

Крајњи сугласник из основе према месту изговора	-ак	-јак	-њак	-љак
Уснени: б-4, в-12, м-7, п-6 Ук. 29 /0,11/	б-3, в-8, м-4, п-6 Ук. 21 /0,72/		б-1, в-4, м-3 Ук. 8 /0,28/	
Задњонепчани: г-1, к-3, х-1 Ук. 5 /0,02/	г-1 Ук. 1 /0,2/	к-1 Ук. 1 /0,2/	к-2, х-1 Ук. 3 /0,6/	
Предњонепчани: ј-2, љ-7, њ-13, ħ-1, ч-5, ш-3 Ук. 31 /0,12/	ħ-1, ч-2, ш-2 Ук. 5 /0,16/	ј-2, љ-7, њ-13 Ук. 22 /0,71/	ч-3 Ук. 3 /0,1/	ш-1 Ук. 1 /0,03/
Алвеоларни: л-13, н-147, р-4 Ук. 164 /0,62/	л-1, р-1 Ук. 2 /0,01/	л-9, н-147 Ук. 156 /0,59/	л-3, р-3 Ук. 6 /0,04/	
Зубни: д-8, з-2, с-2, т-23, ц-1 Ук. 36 /0,14/	д-4, з-1, с-1, т-12 Ук. 18 /0,5/	д-1, т-1 Ук. 2 /0,06/	д-3, з-1, с-1, т-10, ц-1 Ук. 16 /0,44/	

Табела 6: Расподела сугласника с краја основе према месту изговора, фаворизовано -јак

4.4. Сценарио са фаворизованим -љак

Чак ни уз фаворизованост суфикса -љак, он не доминира ни у једној групи завршних сугласника према месту или начину изговора (в. табеле 7 и 8). Ипак, његово постојање је видљиво на површинској структури код струјних сугласника попут *ш* (*шушљак*, од *шуша*, у жаргонским речницама нема регистрованог облика *шушља*). Додајемо недвосмислене, иако ретке, примере из савременог српског са -љак попут *џушљак*, *мршљак*.

Крајњи сугласник из основе према начину изговора	-ак	-јак	-њак	-љак
Праскави: б-4, г-1, д-8, к-3, п-6, т-23 Ук. 45 /0,17/	б-3, г-1, д-4, к-[1], п-6, т-12 Ук. 26-27 /0,57-0,6/	д-1, к-[1], т-1 Ук. 2-3 /0,04-0,07/	б-1, д-3, к-2, т-10 Ук. 16 /0,36/	
Струјни: з-2, с-2, х-1, ш-3 Ук. 8 /0,03/	з-1, с-1, ш-2 Ук. 4 /0,5/		з-1, с-1, х-1 Ук. 3 /0,375/	ш-1 Ук. 1 /0,125/
Сливени: ћ-1, ч-5, ц-1 Ук. 7 /0,03/	ћ-1, ч-2 Ук. 3 /0,43/		ц-1, ч-3 Ук. 4 /0,57/	
Сонанти: в-12, ј-2, л-13, њ-7, м-7, н-147, њ-13, р-6 Ук. 207 /0,78/	в-8, ј-[2], л-1, м-4, њ-[13], р-1 Ук. 14-29 /0,07-0,14/	ј-[2], н-[147], њ-[13] Ук. 0-162 /0-0,78/	в-4, л-3, м-3, н-[147], њ-[13], р-3 Ук. 13-173 /0,06-0,84/	л-9, њ-7 Ук. 16 /0,08/

Табела 7: Расподела сугласника с краја основе према начину изговора, фаворизовано -љак

Крајњи сугласник из основе према месту изговора	-ак	-јак	-њак	-љак
Уснени: б-4, в-12, м-7, п-6 Ук. 29 /0,11/	б-3, в-8, м-4, п-6 Ук. 21 /0,72/		б-1, в-4, м-3 Ук. 8 /0,28/	
Задњонепчани: г-1, к-3, х-1 Ук. 5 /0,02/	г-1, к-[1] Ук. 1-2 /0,2-0,4/	к-[1] Ук. 0-1 /0-0,2/	к-2, х-1 Ук. 3 /0,6/	
Предњонепчани: ј-2, њ-7, њ-13, ћ-1, ч-5, ш-3 Ук. 31 /0,12/	ј-[2], њ-[13], ћ-1, ч-2, ш-2 Ук. 5-20 /0,17-0,64/	ј-[2], њ-[13] Ук. 0-15 /0-0,48/	њ-[13], ч-3 Ук. 3-16 /0,1-0,52/	љ-7, ш-1 Ук. 8 /0,26/
Алвеоларни: л-13, н-147, р-4 Ук. 164 /0,62/	л-1, р-1 Ук. 2 /0,01/	н-[147] Ук. 0-144 /0-0,9/	л-3, н-[147], р-3 Ук. 6-153 /0,04-0,93/	л-9 Ук. 9 /0,05/
Зубни: д-8, з-2, с-2, т-23, ц-1 Ук. 36 /0,14/	д-4, з-1, с-1, т-12 Ук. 18 /0,5/	д-1, т-1 Ук. 2 /0,06/	д-3, з-1, с-1, т-10, ц-1 Ук. 16 /0,44/	

Табела 8: Расподела сугласника с краја основе према месту изговора, фаворизовано -љак

Закључак

У раду смо се бавили утврђивањем статуса суфикса *-ак*, *-јак*, *-њак*, *-љак* у српском језику из морфолошко-фонолошког угла на примеру именичких жаргонизама на *-(њ)ак*. Досадашња истраживања рађена су најчешће на примеру стандардног српског језика, а сâм корпус жаргонизама погодује закључку да се може говорити о четири суфикса.

Процесом универб(из)ације, који је чест у творби жаргонизама, објашњавамо доминантност придевских основа међу анализираним жаргонизмима на *-(њ)ак* (70,94%), при чему је редукованост основа честа у примерима попут *кришћенџак* (од мотивне именице *кришћеница*), *зимњак* „зимска јакна” (мотивне речи наглашавамо курзивом), *Падинџак* „Падинска скела”, *робњак* „робна кућа”, *личњак* „лична карта”, *усњак* „усна хармоника”. Следе именичке основе (16,98%), глаголске (5,28%), бројевне (3,77%), прилошке (0,38%), а предлошко-падежних конструкција у основи има 2,64% у анализираној грађи. Од страних основа јављају се придевске *стиуид-*, *йорн-*, *мин-* (од префиксоида *мини-*, који се приближава непроменљивом *придеву*), *мејшил-*, бројевна *фрси-*: *стиуидњак*, *мињак*, *мејшиљак*, *фрсијак*.

Анализом четири сценарија са фаворизованим сваким од суфикса *-ак*, *-јак*, *-њак*, *-љак* у недвосмислено изведеним жаргонским именицама, закључили смо да сва четири суфикса постоје у српском језику, само се неки чешће јављају (*-ак*, *-њак/-јак*), а неки ређе (*-љак*). При творби нових речи у будуће очекујемо доминацију *-ак* и *-њак* будући да је *њ* врло често видљиво у површинској структури посматраних именица, а *-јак* изузетно ретко (у стандардном српском јавља се у малобројним недвосмисленим примерима попут *йросјак*: редукована глаголска основа *йрос-* и *-јак*). Када је фонолошки подједнако могуће више суфикса, сматрамо да све могуће суфиксе треба паралелно наводити у творбеној анализи: уз основе на *ј* (попут *муријак*: *муриј-* + *-ак/-јак*), *л* (*шољак*: *шољ-* + *-јак/-љак*), *љ* (*дивљак*: *дивљ-* + *-ак/-јак/љак*), *н* (*савременџак*: *савремен-* + *-јак/-њак*), *њ* (*мајтерњак*: *мајтерњ-* + *-ак/-јак/-њак*).

Цитирана литература

- БАБИЋ 1986: Stjepan Babić, *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- БАРИЋ И ДР. 2005: Eugenija Barić, Mijo Lončarević, Dragica Malić, Slavko Pavešić, Mirko Peti, Vesna Zečević, Marija Znika, *Hrvatska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga.
- ЈАНИЋ 2018: Александра Јанић, *Морфологија и семантика придева на -(љ)ив у српском језику*, необјављена докторска дисертација, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.

- КЛАЈН 2003: Иван Клајн, *Творба речи у савременом српском језику*, 2. књига. Београд: Институт за српски језик, Завод за уџбенике и наставна средства, Нови Сад: Матица српска.
- МРАЗОВИЋ–ВУКАДИНОВИЋ 2009: Павица Мразовић, Зора Вукадиновић, *Грамађика српског језика за странце*. Нови Сад, Сремски Карловци: Издавачка књижевница Зорана Стојановића.
- ПЕТРОВИЋ–ГУДУРИЋ 2010: Драгољуб Петровић, Снежана Гудурић, *Фонологија српског језика*, Београд: Институт за српски језик САНУ, Београдска књига, Матица српска.
- СИЛИЋ–ПРАЊКОВИЋ 2005: Josip Silić, Ivo Pranjković, *Gramatika hrvatskoga jezika*, Zagreb: Školska knjiga.
- СТАКИЋ 1985: Милан Стакић, „Консонантске алтернације код именица и придева изведених суфиксима са сугласником *j* у јужнословенским језицима”, *Анали Филолошког факултета*, 16, 67–92.
- СТАКИЋ 1987: Милан Стакић, „Улога перинтеграције у јужнословенској именској деривацији”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 16/1, 177–183.
- СТАКИЋ 1988: Милан Стакић, *Деривациона фонетика именица и придева у јужнословенским језицима*, Београд: Филолошки факултет.
- СТАКИЋ 1997: Милан Стакић, „Видови деривационе основе именских речи у српском језику”, *Књижевност и језик*, XLV/4, 11–16.
- СТАКИЋ 1998: Милан Стакић, „Врсте речи и структура деривационе основе именица и придева у српском језику”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 27/2, 273–278.
- СТЕВАНОВИЋ 1981: Михаило Стевановић, *Савремени српскохрватски језик I*, Београд: Научна књига.
- ЂОРИЋ 1991: Божо Ђорић, „О неким творбеним моделима са становишта језичке економије”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 20/2, 325–334.
- ЂОРИЋ 1998: Божо Ђорић, „О суфиксалној универбацији у српском језику”, *Књижевност и језик*, XLV/2-4, 29–32.
- ЂОРИЋ 2008: Божо Ђорић, *Творба именица у српском језику*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.
- ШТАСНИ 2010: Гордана Штасни, „Мотивациони смерови у деривационим процесима”, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, 53/2, 89–97.

Извори

- АНДРИЋ 1976: Драгослав Андрић, *Двосмерни речник српског жаргона и жаргону сродних речи и израза*, Београд: БИГЗ.
- БУГАРСКИ 2006: Ранко Бугарски, *Жаргон*, Београд: Библиотека XX век.
- ГЕРЗИЋ 2012: Боривој Герзић, *Речник српског жаргона*, Београд: Б. Герзић.

ГЕРЗИЋ–ГЕРЗИЋ 2002: Боривој Герзић, Наташа Герзић, *Речник савремено̄ београдско̄ жаргона*, Београд: Истар.

ИМАМИ 2007: Петрит Имами, *Београдски фрајерски речник*, Београд: ННК интернационал.

МАРКОВИЋ–ТРАЈКОВИЋ 2018: Јордана Марковић, Татјана Трајковић, *Речник жаргонизама јужне њруге*, Ниш: Филозофски факултет.

Aleksandra A. Janić

MORPHO-PHONOLOGICAL STATUS OF DERIVATIONAL SUFFIXES -AK/-NJAK/-JAK/-LJAK AMONG NOUN JARGONISMS IN THE SERBIAN LANGUAGE

The subject of this paper is to determine the status of the derivational suffixes *-ak*, *-jak*, *-njak* and *-ljak* in the Serbian language from the morpho-phonological point of view by analysing the examples of jargonisms (nouns) ending in *-(nj)ak*. The aim is to answer the following research questions: 1) With what derivational bases are derivational suffixes *-ak*, *-jak*, *-njak*, *-ljak* combined and what is the distribution of those suffixes regarding the last consonant from the base?; 2) Are the above-mentioned derivational suffixes equal and what is the best method for performing the word formation analysis of these examples?; 3) Is it possible and how to choose only one word formation analysis in cases when it is phonologically speaking equally possible to add more suffixes to the same derivational base? Firstly, the examples which have just one derivational analysis are considered, and secondly, in the cases of multiple phonological possibilities, all of the possibilities are considered – the cases which favoured the derivational suffix *-ak*, *-jak*, *-njak* and *-ljak*. The conclusion is that all four derivational suffixes *-ak*, *-jak*, *-njak* and *-ljak* exist in Serbian, although some of them are more frequent, which can imply the future domination of *-ak* and *-njak*. When it is phonologically equally possible to add more derivational suffixes to the same base, for example when the bases ends in *j* (e.g. *murijak*: *-ak*, *-jak*), *l* (e.g. *topljak*: *-jak*, *-ljak*), *lj* (e.g. *divljak*: *-ak*, *-jak*, *-ljak*), *n* (e.g. *savremenjak*: *-jak*, *-njak*), *nj* (e.g. *maternjak*: *-ak*, *-jak*, *-njak*), we think that all possible derivational suffixes should be specified in the word formation analysis. Among the analysed jargonisms (nouns) ending in *-(nj)ak*, the most numerous are the ones with adjectival bases (70,94% of the analysed examples), which is in connection with the process of univerbation.

Key words: *ending -(nj)ak*, *noun jargonisms*, *word formation*, *suffixation*, *jargon*, *urban speech*.